

Foti Benlisoy: 6-7 Eylül: Tertip, galeyan ve milli mutabakat

Posted on 05/09/2016

Bundan on beş yıl kadar evvel, o zamanlar hayatta olan emekli orgeneral Sabri Yirmibeşoğlu, başkanlığını yapmış olduğu Özel Harekat Dairesi'ne ilişkin kendisiyle yapılan bir söyleşide, “6-7 Eylül bir Özel Harp işiydi. Ve muhteşem bir örgütlenmeydi. Amaca da ulaştı” der. Demekle kalmaz, gazeteciye bir de böbürlenerek, belki bu “muhteşem örgütlenmenin” gururunu paylaşmak istercesine, “sorarım size, bu muhteşem bir örgütlenme değil miydi” diye sorar eder.

6-7 Eylül pogromunu milli bir iftihar vesilesi addeden sadece emekli orgeneral değildir. Adnan Menderes de Yassıada duruşmaları esnasındaki son savunmasında şöyle konuşur: “6-7 Eylül gecesinde cana taarruz vaki olmamış, mala taarruz edilmiş ve yer yer, mahalle mahalle söyleyenler bulunmuş, bu da bir tertip delili olarak gösteriliyor. Bunu bir tertip delili olarak telakki edecek yerde, Türk Milleti'nin vatanperverliğinin ve siyasi dehasının bir tecellisi olarak telakki etmek lazım gelir.” 6-7 Eylül gecesinde cana saldırı olmadığı düpedüz bir yalan elbette. Ancak burada önemli olan, sabık başbakanın başvurduğu bu yalandan ziyade, 6-7 Eylül gecesinde gerçekleştirilen kolektif linci, “Türk Milleti'nin vatanperverliğinin ve siyasi dehasının bir tecellisi” saymakta tereddüt etmemesi.

Menderes, sözlerine şöyle devam eder: “Bunu bir tertip eseri olarak mütalaa etmek değil, adeta iştirak edenlerden büyük bir kısmının bu kudsi heyecan içinde bulduklarını kabul etmek lazım gelir. Yoksa bu bir adi çapulculuktan ibaret kalır. Bunda milli heyecan unsurunu ve cevherini kaldırdığımız zaman, tertipçi kim olursa olsun, bu maalesef yüz binlerin iştirak ettiği galiz ve kötü bir hadise olarak tarihe intikal eder.” Yani Yirmibeşoğlu'ndan farklı olarak Menderes, 6-7 Eylül'ü, “derin” örgütlenmesi itibariyle değil,

ahalinin parçası olduğu milli bir galeyana, kutsal bir heyecan olarak iftiharla anılması gereken bir hadise sayar. 6-7 Eylül'den biri "devletine", diğeri "milletine" pay çıkartır.

Tertip ("muhteşem örgütlenme") ve milli galeyana ("Türk milletinin vatanseverlik ve siyasi dehasının tecellisi"): 6-7 Eylül pogromunun "yukarıdan" ve "aşağıdan" boyutlarını, "yerli ve milli" bir bakış açısıyla özetleyen iki farklı perspektif. Ancak o geceyle ya da İstanbul Rum toplumunun mukadderatıyla sınırlı tutulamayacak, bugün de bizle beraber olan iki ve birbirini bütünleyen bakış açısı bunlar. Çünkü aşağı yukarı 100 bin kişinin seferber olduğu bir devletlû tedhiş seferberliği olarak 6-7 Eylül "hadiselerini", Türkiye'deki irili ufaklı linç girişim ve "operasyonlarının" adeta bir tür arketipi saymak gerekir. O gece, sonraki dönemin benzer girişimlerini etkileyip koşullayan bir örnek olay derecesindedir. Dolayısıyla mesela Binali Yıldırım, "vatandaş sokağa çıkarsa siz kaçacak delik arayacaksınız" dediğinde, "muhteşem örgütlenmesi" ve "kudsi heyecanı" o geleneğe atıf yaparak konuştuğunu düşünmek gerekir. Bu yüzden ne kadar zaman geçerse geçsin, geçmiş ve maalesef gelecekteki muhtemel "derin" operasyonları ya da linç girişimlerini, 6-7 Eylül pogromunu anmaksızın tam olarak anlamak, anlamakla kalmayıp engellemek mümkün olmayacak.

Bir de hatırlatma: 6-7 Eylül pogromu bir "milli dava" addedilen ve dolayısıyla da milli bir mutabakatın konusu olan Kıbrıs meselesi bağlamında cereyan eder. "Olayların" arifesinde hem DP hem de CHP yetkililerinin açıklamaları, hükümetçe desteklenen Kıbrıs Türk'tür Cemiyeti ya da Milli Türk Talebe Birliği'nin etkinlikleri ve basının şevkiyle İstanbul Rumları, ülkede Kıbrıs'ın Türklüğü hususunda varılmış bu "milli mutabakatı" bozan ve "milli dava"ya ihanet eden ya da en iyi ihtimalle kayıtsız kalan bir unsur olarak resmedilir. Muhalifiyle "yandaşıyla" basın, 6/7 Eylül olayları öncesinde Rumlar aleyhine bir kampanya açar ve Kıbrıs meselesiyle Rum azınlık arasında ilişki kurar. Bu durum sokaktaki gerginliği de tırmandırır. Eylül başlarına doğru Rumlara yönelik sataşma ve linç girişimlerinde büyük bir artış olur. Örneğin, Şişli'de Stavro Markopulo isimli bakkal, gazetelere göre "Türk bayrağına ve hükümet erkânına dil uzatmak küstahlığında" bulununca, civarda bulunanlar Markopulo'ya saldırır ve "linç edilme tehlikesi atlatan İstavro polis kordonu altında karakola

götürül"ür. 6-7 Eylül gecesine işte bu atmosferde gidilir.

Milli sıfatlı mutabakatların hayra alamet olmadığı, yandaşımdan muhalifine herkesin "milli davalar" üzerine aynı şeyleri söyler hale geldiği devirlerin "muhteşem örgütlenmeler" ile "kudsi heyecanlara" kapı araladığı gün gibi ortada. Tam da bu yüzden bugün tacize uğrayan, linç edilen her Kürdün acı hikâyesinde yeni ve muhtemelen daha büyük 6-7 Eylüllerin tohumları gizli. Esas bu nedenle unutmamalı...

Kaynak: baslangicdergi.org